

PaedDr. Jana Křokov

Samořtdium počas obmedzenia řkolskej prevádzky

01.06.2020 – 05.06.2020

Slovensk jazyk a literatúra

VII. A, VII. B

LV

Téma: Upevnovanie poznatkov z teórie literatúry

Poznamky:

Napísať poznamky do zořita LV!

Teória literatúry

Krásna literatúra /beletria/- dominuje estetick funkcia, poskytuje čitateľovi estetick zážitok, fikcia –vymyslen

Literatúra faktu- informan funkcia, poznávacia, menej fikcie, spracúva dokumentárne materiály, vedeck, objavy, historick udalosti

Literárne druhy: lyrika, epika, dráma

LYRIKA

- poezia

usporiadanie textu: verř / 1 riadok v básni/, strofa

- viazan umeleck re, zvlstnym spôsobom lenen prejav,

m rytmus = opakovanie zvuk. prvkov a rm = zvukov zhoda slabík na konci verřa

druhy rmu – združený aabb, striedav abab, obkročný abba, prervan abcb

- názov *lyrika* vznikol v antickom Grécku zo slova lra- hud. nástroj ktorým sa sprevádzali piesne

podľa tematiky rozliřujeme lyriku: osobn /intímnu/, prrodn, spoloensk,

podľa prístupu k téme lyriku:vahov /reflexívnu/, opisn, nladov

k zkladnm žánrom lyriky pat:da- oslavn, radostn báseň, hymnus, žalm, pieseň, prležitostn báseň, kaligram- grafick báseň

znaky: nemá dej, autor / lyrick subjekt/ vyjadruje svoje pocity, nálady, myřlienky

lyrick text sa realizuje básnickými umeleckými prostriedkami – nepriame obrazn vyjadrovanie, pat sem:

- metafora – skryt prirovnanie, prenřanie významu na základe vonkajřej podobnosti, „zomrel – dohorela svieca jeho řivota“, „veľa detí – hrba, more detí“...
- metonymia – prenřanie významu na základe vnútornej súvislosti / itať Kukučina, kúpiť si řbirku, řtadin zaburcal – namiesto pomenovania ľudí sa pouřije priestor, kde sa ľudia nachádzajú.../

- epiteton- básnický prívlastok, obsahuje subj. citové hodnotenie / zlostný oheň, cválajúce dni, ...
- personifikácia- zosobnenie, prenášanie ľudských vlastností na neživé predmety /slnko si sadá, rieka spieva/
- prirovnanie- využíva spojky: ako, s'a, jak, s'aby..

hyperbola – zveličenie, /sto rokov som t'a nevidel/

symbol – znak, zastupuje abstraktný pojem, /srdce- symbol lásky/

alegória (inotaj) – nepriame, skryté pomenovanie, vzťahuje sa na myšlienku alebo celý dej diela

/napr. v bájkach/

irónia – spôsob vyjadrenia, ktorého skutočný význam je ten, čo z danej formulácie vyplýva

deminutíva – zdobeniny, slová s kladným expresívnym vyjadrením

oxymoron – vzniká spojením dvoch slov s protichodným významom /živá mŕtvola, láska neláskavá../

EPIKA

- próza

usporiadanie textu: riadok, odsek, kapitola

neviazaná reč, zodpovedá bežnému vyjadrovaniu

znaky: má dej, príbeh, postavy- hlavné, vedľajšie

dôležitá je kategória rozprávača:

TYPY ROZPRÁVAČA

1. autorský (vševediaci) – rozprávač klasického románu, príbeh rozpráva v 3. osobe z pozície nezainteresovaného pozorovateľa, referuje o všetkom i o vnútornom svete postáv, vidí postavy zvonku i zvnútra
2. personálny – rozpráva príbeh tiež v 3. osobe, v podstate ako vševediaci, ale jeho zorný uhol je ohraničený pohľadom jednej postavy
3. priamy (individuálny) – je jednou z postáv diela, rozpráva svoj vlastný príbeh v 1. osobe jed. čísla, zobrazuje svoje vnútorné pocity, ostatné postavy charakterizuje navonok
4. rozprávač „oka kamery“ – zameraný na vonkajšie znaky a činy postáv, nezobrazuje ich psychiku

Epické žánre: román – veľká epika, zložitá štruktúra,

môže byť psychologický, dobrodružný, spoločenský, historický, sci-fi, detektívny, dievčenský.....

novela – stredný rozsah, má presne vymedzenú kompozíciu, menší počet postáv ako román, zobrazuje iba určitý úsek zo života, istá udalosť, náhly zvrät na konci od poviedky sa odlišuje tým, že sú potlačené opisné zložky, viac dramatickosti, vnútorného napätia, dôraz na psychiku postáv

poviedka – malý až stredný rozsah, jednoduchý príbeh, rýchly spád, často je tam opis, spracúva len 1 udalosť, zápletku zo života, menej postáv, postavy vstupujú do deja sformované, nevyvíjajú sa

rôzne varianty poviedok: humoreska- poviedka, v kt. dominuje humor, kritizuje spoloč. javy
arabeska- poviedka s ozdobnými prvkami, ľahkosťou a humorom.

epos- najstarší žánr epiky, hrdinský epos, rytiersky epos...

Je rozsiahle chronologické rozprávanie, do deja zasahujú bohovia a mytologické postavy, môže byť vo veršoch

legenda- žánr s náboženskou tematikou

rozprávka- z ľudovej slovesnosti, založené na vymyslenom príbehu, dobro víťazí..

poveš – postavy či miesto bývajú konkrétne, obsahuje fiktívne prvky, súvisí s hist. udalosťou

balada- pochmúrny dej, stupňuje, končí tragický dej zhustený, vyzprávaný formou dialógu

báj (mýtus)- príbeh , v kt. ľudia zaznamenali svoje predstavy o vzniku sveta, človeka, prírodných javov

DRÁMA

Rovnako ako epika má dej, príbeh sa hrá priamo pred očami diváka,

neprítomnosť rozprávača, dialogickosť= dialogická forma, dialóg je nositeľ napätia

členenie: divadelná hra sa člení na dejstvá, scény a výstupy

kompozícia dramatického diela- 1. expozícia (úvod), 2. kolízia (zápletka), 3. kríza (konflikt medzi hlavnými postavami, vyvrcholenie), 4. peripetia (nečakaný dejový obrat), 5.katastrofa (riešenie konfliktu, rozuzlenie)

- základné **dramatické žánre** sú:

tragédia- hra s vážnym obsahom, základom je konflikt medzi výnimočnosťou hl. hrdinu a vládnuce silami alebo protivníkmi, hl. hrdina často umiera

komédia- podstatou je komickosť s cieľom vyvolať smiech u diváka, podľa toho, či sa komickosť zakladá na charaktere postáv alebo na grotesknosti situácie, hovoríme o charakterovej a o situačnej komike

veselohra- zakladá sa na humore, do centra stavia jednoduchého človeka, ktorý sa dostáva do smiešnych situácií

činohra- žánr, v ktorom sa prelína komédia s tragédiou, zobrazuje charakter hrdinov, nastoľuje aktuálne problémy zo spoločenského života.

Úloha:

Test – ALFBOOK – Literatúra I.

SJ

Téma: Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti

Úloha:

Z histórie baníctva a minciarstva

(Spracované podľa textu Miroslava Kamenického z knihy Slovensko – Ottova obrazová encyklopédia)

Vďaka veľkému nerastnému bohatstvu bolo Slovensko v minulosti mimoriadne významnou oblasťou banskej výroby. V niektorých obdobiach sa tu dokonca nachádzali najpoprednejšie banské lokality sveta. Už pred vyše 4000 rokmi sa tu ťažila meď. V 4. storočí pred Kristom u nás sídlili Kelti, ktorí zdokonalili dobývanie a spracúvanie kovov. V Bratislave

Kelti razili mince s nápismi Biatec, Nonnos a podobne. Išlo pravdepodobne o mená ich panovníkov. Na tieto staré banícke tradície nadviazali aj naši predkovia – Slovania, ktorí od 5. storočia postupne osídľovali stredné a východné Slovensko bohaté na zlato, striebro, meď a železo. Už vo veľkomoravskom období sa rozvíjala banská výroba v oblasti Banskej Štiavnice, Banskej Bystrice a Slovenského rudohoria. Rozšírené bolo aj protiprúdové ryžovanie zlata zo slovenských riek. Za vlády Štefana I. (vládol v rokoch 997 – 1038) sa začalo s razbou uhorských mincí. Na prelome 11. a 12. storočia sa znižuje obsah drahých kovov v minciach, čo svedčí o istej kríze vtedajšieho baníctva. Od polovice 12. storočia sa zavádza nová technika ťažby. Budujú sa podzemné šachty a štôlne. Veľkú pozornosť rozvoju baníctva venovala aj dynastia Anjouovcov. Kráľ Karol Róbert uskutočnil rozsiahlu banskú a mincovnú reformu. Zaviedol zemepanskú banskú slobodu. Nálezisko drahých kovov už nemuselo byť odovzdané do majetku kráľa, ale patrilo zemepánovi. Tento mohol ťažiť sám alebo ho prenajať baníkom. V rámci mincovej reformy prikázal Karol Róbert raziť vysokohodnotné zlaté dukáty – florény. Tieto kremnické dukáty sa stali na vyše 400 rokov pevnou valutou. Rozsiahla banská výroba bola v tomto období aj na Spiši, v okolí Gelnice, Smolníka, Spišskej Novej Vsi a inde.

1. Slovensko bolo v minulosti:

- a) významnou oblasťou sklárskej výroby
- b) významnou oblasťou banskej výroby
- c) významnou oblasťou pekárskej výroby
- d) významnou oblasťou kováčskej výroby

2. Med' sa na Slovensku ťažila už pred:

- a) 4 tisícročiami
- b) 3000 rokmi
- c) 4 storočiami
- d) 4 desaťročiami

3. Kelti razili na mince pravdepodobne:

- a) názvy miest
- b) mená významných bojovníkov
- c) mená panovníkov
- d) ženské mená

4. Banská výroba v oblasti Banskej Štiavnice, Banskej Bystrice, Slovenského rudohoria sa rozvíjala v období:

- a) Uhorska
- b) Veľkej Moravy
- c) osídlenia Keltami
- d) vlády Anjouovcov

5. Z textu vyplýva tvrdenie:

- a) s razením uhorských mincí sa začalo v Slovenskom rudohorí
- b) s razením uhorských mincí sa začalo za vlády Karola Róberta
- c) s razením uhorských mincí sa začalo po príchode Keltov
- d) s razením uhorských mincí sa začalo za vlády Štefana I.

6. Štefan I. vládol:

- a) 51 rokov
- b) 41 rokov
- c) 61 rokov
- d) 31 rokov

7. Podzemné štôlna a šachty sa na Slovensku budujú od:

- a) polovice 11. storočia
- b) konca 12. storočia
- c) začiatku 12. storočia
- d) polovice 12. storočia

8. Zemepanská banská sloboda znamená:

- a) zemepán nálezisko vzácneho kovu musel prenechať baníkovi
- b) zemepán nálezisko vzácneho kovu musel odovzdať kráľovi
- c) zemepán si nálezisko vzácneho kovu mohol nechať, nemusel ho odovzdať kráľovi
- d) zemepán nálezisko vzácneho kovu musel zasypať

9. Florény sa razili:

- a) v Banskej Štiavnici
- b) v Bratislave
- c) v Kremnici
- d) v Gelnici

10. Z textu nevyplýva tvrdenie:

- a) kremnické dukáty sa stali na vyše 400 rokov pevnou valutou
- b) Karol Róbert uskutočnil mincovú reformu
- c) stredné a východné Slovensko boli bohaté na zlato a striebro
- d) našimi predkami boli Kelti

Odfotené úlohy posielajte cez edupage!

VII. A

David Onder, Annamária Bužová, Juraj Ďud'a

Čítanka - Prečítať texty: Báseň o chlebových dierkach, Dodrží Medard slovo?

Slovenský jazyk – Časovanie slovies – minulé čas

Minulý čas slovies

Meno: _____

1. Napíš, čo mohli včera robiť

obyvatelia Afriky.

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

© www.123rf.com

2. Vyčasuj sloveso svietiť v minulom čase.

3. Prečítaj si text a farebne podčiarkni všetky slovesá. V texte doplň i/i alebo y/ý.

Na afr__ckom kontinente sa ob__vateľstvo skladá prevažne z černochoch. Najpočetnejšie zastúpenie majú sudánske národ __, ktorých ob__vatelia sú št__hl__ a v__sok__. Patria medzi nich v__born__ atlét__ a basketbalist__. Najtmavš__ černosi sa naz__vajú Bantuovia. V Afr__ke tiež ž__jú Pigmejovia, Krovác __, Hotentót__ a Masajovia.

4. V treťom cvičení je podčiarknutých 6 slovíes. Napíš ich v minulom čase.

---

5. Podčiarkni slovesá. Prepíš vety tak, že slovesá prepíšeš do minulého času. Daj si pozor aj na úpravu!

Najväčší diamant pochádza z juhoafrického Johannesburgu.

V Etiópii ľudia pracujú na pôde s pomocou tiav.

V Egypte stavajú pyramídy, lebo veria v posmrtný život.

---

1. Žabky chcú ujsť pred bocianom. Nájdi im cestu do svojho jazierka. (podľa slovesného času)

minulý

budúci

neurčitok

prítomný

zbierať

preletí

pišu

jeť

sediš

tancuje

budú piť

cestujeme

ušíjú

pomáhali

voziť

budem spať

kráčať

plával

práľa

sadili sme

